

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

องค์การบริหารส่วนตำบลดงมะรุ่
อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี

คำนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราชการ 2560 มาตรา 57 รัฐต้อง (1) อนุรักษ์
ฟื้นฟู และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและจารีตประเพณีอันดีงาม
ของท้องถิ่นและ ของชาติ และจัดให้มีพื้นที่สาธารณะ สำหรับกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งส่งเสริม
และสนับสนุนให้ประชาชน ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ใช้สิทธิและมีส่วนร่วมในการ
ดำเนินการด้วยภูมิปัญญาไทยจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ช่วยสร้างชาติให้เป็นปึกแผ่นมั่นคงสร้าง
ความภาคภูมิใจ และศักดิ์ศรีเกียรติภูมิ แก่คนไทยสามารถปรับประยุกต์หลักธรรมคำสอนทาง
ศาสนาใช้กับชีวิตได้อย่างเหมาะสม สร้างความสมดุลระหว่างคนกับสังคม และธรรมชาติได้อย่าง
ยั่งยืน ช่วยเปลี่ยนแปลงปรับปรุงวิถีชีวิตของคน ไทยให้เหมาะสมได้ตามยุคสมัยที่เปลี่ยนไป
กองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนตำบลดงมะรุ้ม ได้เล็งเห็นความสำคัญ
ของภูมิปัญญาท้องถิ่น จึงได้จัดทำ ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์
ท้องถิ่นเพื่อให้ข้อมูล ด้านศาสนา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่น เพื่อสืบ
สานและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญและมีประโยชน์ไว้ไม่ให้ สูญหายไปจากชุมชน และหวัง
เป็นอย่างยิ่งว่าฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้านหรือปราชญ์ท้องถิ่นเล่มนี้จะเป็น
ประโยชน์ต่อสาธารณชนในการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่น
ต่อไป

องค์การบริหารส่วนตำบลดงมะรุ้ม

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่น	1 - 2
ฐานข้อมูลปัญญาท้องถิ่น	
1. ด้านเกษตรกรรม	3
2. ด้านหัตถกรรม	4 - 5
3. ด้านอุตสาหกรรม	6 - 7
4. ด้านการแพทย์แผนไทย	8
5. ด้านศิลปกรรม	9
6. ด้านภาษาและวรรณกรรม	10
7. ด้านอื่นๆ	11 - 19

ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นคำที่มีความหมาย เช่นเดียวกับคำว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิปัญญาไทย เป็นองค์ความรู้ที่มีอยู่ในท้องถิ่นซึ่งได้รับการถ่ายทอดจากผู้รู้หรือผู้มีประสบการณ์ ซึ่งเรียกว่า ปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่น ซึ่งมีผู้ให้คำจำกัดความของภูมิปัญญาท้องถิ่นในลักษณะต่าง ๆ กันดังนี้ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ให้ความหมายภูมิปัญญาไว้ว่า หมายถึง พื้นความรู้ความสามารถสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้อธิบายความหมายของภูมิปัญญา ดังนี้ “ภูมิปัญญา หมายถึง องค์ความรู้ ความสามารถและทักษะของคนไทยอันเกิดจากการสั่งสมประสบการณ์ที่ผ่าน กระบวนการเรียนรู้ เลือกรองร ประยุกต์ พัฒนา และถ่ายทอดสืบต่อกันมา เพื่อใช้แก้ปัญหาและพัฒนาวิถีชีวิต ของคนไทยให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและเหมาะสมกับยุคสมัย” กระทรวงศึกษาธิการได้อธิบายความหมายของภูมิปัญญา ไว้ว่า “ภูมิปัญญา หมายถึง ความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ในชีวิตของคนเราผ่านกระบวนการศึกษา สังเกตคิดวิเคราะห์จนเกิดปัญญา และตกผลึกมาเป็น องค์ความรู้ที่ประกอบกันขึ้นมาจากความรู้เฉพาะหลาย ๆ เรื่อง ความรู้ดังกล่าวไม่ได้แยกย่อยออกมาเป็น ศาสตร์ เฉพาะสาขาวิชาต่าง ๆ อาจกล่าวได้ว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นจัดเป็นพื้นฐานขององค์ความรู้สมัยใหม่ที่จะ ช่วยในการเรียนรู้ การแก้ปัญหา การจัดการ และการปรับตัวในการดำเนินชีวิตของคนเรา ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็น ความรู้ที่มีอยู่ทั่วไปในสังคม ชุมชนและในการตัวของผู้นั้นเอง หากมีการสืบค้นหาเพื่อศึกษา และนำมาใช้ก็จะเป็น ที่รู้จักกันเกิดการยอมรับ ถ่ายทอด และพัฒนาไปสู่คนรุ่นใหม่ที่ตามยุคตามสมัยได้” สารานุกรมไทย สำหรับเยาวชน ฉบับกาญจนาภิเษก (เล่มที่ 23) ให้ความหมายไว้ว่า “ภูมิปัญญา ไทย” (Thai Wisdom) หมายถึง ความรู้ ความสามารถ วิธีการ ผลงานที่ค้นคว้ารวบรวมและจัดเก็บเป็นความรู้โดยถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งมาสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง จนเกิดเป็นผลผลิตที่ดีงาม มีคุณค่า มีประโยชน์ สามารถนำมาแก้ไขปัญหาและพัฒนาชีวิตได้ สามารถ จันทรสุรีย์(2536) กล่าวว่าภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่ชาวบ้านคิดได้เองที่ นำมาใช้ในการแก้ปัญหา เป็นสติปัญญา เป็นองค์ความรู้ทั้งหมดของชาวบ้านทั้งมวล ทั้งลึก ที่ชาวบ้านสามารถ คิดเอง ทำเองโดยอาศัยศักยภาพที่มีอยู่แก้ปัญหา การดำเนินวิถีชีวิตในท้องถิ่นอย่างสมสมัย กรมวิชาการ (2538) ให้ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่นว่า ความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ใน ชีวิตของคนเราผ่านกระบวนการศึกษา สังเกตวิเคราะห์จนเกิดปัญญาและตกผลึกมาเป็นองค์ความรู้ที่ประกอบกัน ขึ้นมาจากความรู้เฉพาะหลายเรื่อง ความรู้ดังกล่าวไม่ได้แยกย่อยออกมาให้เห็นเป็นศาสตร์เฉพาะสาขาวิชา ต่าง ๆ อาจกล่าวได้ว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นจัดเป็นพื้นฐานขององค์ความรู้สมัยใหม่ที่ช่วยในการเรียนรู้การแก้ปัญหา การจัดการและการปรับตัวในการดำเนินชีวิตของคนเรา รัตนะ บัวสนธ (2535) กล่าวว่าภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง กระบวนการทัศน์ของบุคคลที่มีต่อตนเอง ต่อโลก และสิ่งแวดล้อม ซึ่งกระบวนการทัศน์ดังกล่าวจะมีรากฐานจากคำสอนทางศาสนา คติจารีต ประเพณี ที่ได้รับการถ่ายทอด สั่งสอนและปฏิบัติสืบเนื่องกันมาปรับปรุงเข้ากับบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลงแต่ละสมัย 1 ทั้งนี้โดยมีเป้าหมายเพื่อความสุขในส่วนที่เป็นชุมชน และปัจเจกบุคคล ฉลาดชาย สมิตานนท์ (อ้างอิงถึงใน พิสิฐ นาครำไพ. 2537) ให้ความหมายว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ สติปัญญาอันเกิดจากการเรียนรู้สะสม ถ่ายทอดประสบการณ์ที่ยาวนานของผู้คนในท้องถิ่นซึ่งได้ทำหน้าที่ชี้แนะว่าการจะใช้ชีวิตอย่างยั่งยืนและถาวรกับธรรมชาติรอบตัวนั้นทำอย่างไรซึ่งในที่สุด ภูมิปัญญาท้องถิ่นอาจถูก ยกกระดับให้หมายถึง อุดมการณ์ของการใช้ชีวิตที่เรียบง่าย บนพื้นฐานของการไม่เบียดเบียนสรรพสิ่งทั้งหลายทั้ง ปวงที่มีชีวิต

สัตว์พืช และมนุษย์ด้วยตัวเองตลอดจนสิ่งไม่มีชีวิตรอบข้าง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (ม.ป.ป.) กล่าวถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นไทยว่า เป็นองค์ความรู้ ความสามารถ และทักษะของคนไทยที่เกิดจาก สังคมประสบการณ์ที่ผ่านกระบวนการเลือกสรร เรียนรู้ปรับปรุง แต่ง และถ่ายทอดสืบต่อกันมา เพื่อใช้ แก้ปัญหาและพัฒนาวิถีชีวิตของคนไทยให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม และ เหมาะสมกับยุคสมัย จาก ความหมายดังกล่าว อาจสรุปว่าภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึงองค์ความรู้หรือสิ่งที่ส่งสมกันมาตั้งแต่ อดีตซึ่งเป็นประสบการณ์ในการดำเนินชีวิตของคนในท้องถิ่น ซึ่งได้ผ่านการคิดค้นและปรับปรุง เปลี่ยนแปลง จนได้แนวทางที่เหมาะสม สอดคล้องกับสภาพสังคม เป็นที่ยอมรับนับถือจากบุคคลทั่วไป ถือเป็น แบบอย่างในการดำรงชีวิตที่ถ่ายทอดสืบต่อกันมา

กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ได้กำหนดฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อดำเนินการประเมิน ประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Local Performance Assessment: LPA) ดังนี้

1. ด้านเกษตรกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการกสิกรรม/การปศุสัตว์/การประมง/ การป่าไม้ เช่น การทำการเกษตรแบบผสมผสาน,เกษตรทฤษฎีใหม่ เป็นต้น
2. ด้านหัตถกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในงานฝีมือหรืองานช่างที่ทำด้วยมือและอุปกรณ์ อย่างง่าย โดยไม่ใช้เครื่องจักรเป็นองค์ประกอบหลักในการผลิต เช่น งานจักสาน,งานแกะหนังตะลุง,งาน ทอผ้าด้วยมือ, งานเย็บปักถักร้อย,การทำหัวโขน เป็นต้น
3. ด้านอุตสาหกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในงานที่ใช้ทุน แรงงาน และเครื่องจักรเป็น องค์ประกอบ หลักในการผลิต โดยมีเป้าหมายการผลิตสิ่งของจำนวนมากเพื่อการค้า และรวมถึงงานด้าน การบริการเช่น การ ทำเครื่องเรือนจากไม้แปรรูป,การแปรรูปสิ่งต่างๆ จากยางพารา เป็นต้น
4. ด้านการแพทย์ไทย คือภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการดูแลและรักษาสุขภาพแบบ พื้นบ้าน เช่น การ หัตถเวชกรรมไทย , การใช้สมุนไพรในการรักษาโรค เป็นต้น
5. ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการ จัดการ 3 ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งการอนุรักษ์ การพัฒนา และการใช้ประโยชน์จาก ทรัพยากรและ สิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน เช่น การบวชป่า , การสืบชะตาแม่น้ำ ,การทำแนว ปะการังเทียม ,การ อนุรักษ์ป่าชายเลน เป็นต้น
6. ด้านศิลปกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะสาขาต่างๆ เช่น จิตรกรรม , ประติมากรรม ,นาฏศิลป์,ดนตรี,ทัศนศิลป์,คีตศิลป์,การละเล่นพื้นบ้านและการนันทนาการ
7. ด้านภาษาและวรรณกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการใช้ภาษาทั้งภาษาพูดและ ภาษาเขียน
8. ด้านอื่นๆ เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านความเชื่อ ศาสนา ประเพณี พิธีกรรม อาหาร พื้นบ้าน เป็นต้น

ด้านที่ 1

เกษตรกรรม

ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านที่ 1 เกษตรกรรม

หมอดิน

ชื่อ - สกุล นางทองสุน แก้วคองวงษ์

วัน เดือน ปีเกิด 12 กุมภาพันธ์ 2489 อายุ 78 ปี

วุฒิการศึกษา ประถมศึกษาปีที่ 4

ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 8/1 หมู่ที่ 1 ตำบลดงมะรุ้ม อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี

เบอร์โทรศัพท์

ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

*ด้านเกษตรกรรม (หมอดิน)

หมอดินอาสา คือ เกษตรกรที่เป็นตัวแทนของกรมพัฒนาที่ดิน ในพื้นที่ ซึ่งได้จัดตั้งเป็น เครือข่าย ปฏิบัติตามในระดับหมู่บ้าน ตำบล และอำเภอ เรียกว่า หมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน หมอดินอาสา ประจำ ตำบล หมอดินอาสาประจำอำเภอ และหมอดินอาสาประจำจังหวัดอาสาเข้ามาช่วยกรมพัฒนา ที่ดิน ดูแล รักษาทรัพยากรของท้องถิ่น โดยปฏิบัติตามด้านการพัฒนาที่ดิน และเผยแพร่ความรู้ด้านการพัฒนาที่ดิน นนชชุมชนเคียงคู่ไปกับการปฏิบัติตามขอตเจ้าหน้าที่ของกรมพัฒนาที่ดิน บทบาทของหมอดินอาสาประจำ หมู่บ้านเน้นด้านการเผยแพร่ความรู้ด้านการพัฒนาที่ดิน คือ เป็นผู้ทำการเกษตรถูกต้องตามหลักวิชาการ พัฒนาที่ดิน เป็นตัวอย่างให้กับเกษตรกรข้างเคียง และสามารถให้คำแนะนำ เผยแพร่ความรู้ด้านการ พัฒนาที่ดิน ให้แก่เพื่อนบ้านในหมู่บ้าน เป็นผู้ช่วยหรือผู้นำในการจัดตั้งกลุ่ม เกษตรกรใช้สารอินทรีย์ ทดแทนสารเคมีทางการเกษตร เป็นอาสาสมัครเกษตรกรที่จะคอยช่วยเหลือเมื่อกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีภารกิจหรือโครงการเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการในพื้นที่ บทบาทของหมอดิน อาสาประจำหมู่บ้านในด้านการเผยแพร่ความรู้ด้านการพัฒนาที่ดิน คือ เป็นผู้ทำการเกษตรถูกต้องตามหลักวิชาการพัฒนาที่ดินเป็น ตัวอย่างคนให้กับ เกษตรกรข้างเคียง และสามารถให้ คำแนะนำ เผยแพร่ความรู้ด้านการพัฒนาที่ดินให้แก่ เพื่อนบ้านนหมู่บ้าน เป็นผู้ช่วยหรือผู้นำในการจัดตั้งกลุ่ม เกษตรกรนใช้สารอินทรีย์ทดแทนสารเคมีทา ดการเกษตร เป็นอาสาสมัครเกษตรกรที่จะคอยช่วยเหลือเมื่อกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีภารกิจหรือ โครงการเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการในพื้นที่

ด้านที่ 2
หัตถกรรม

ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านที่ 2 หัตถกรรม การทำกระเป๋าสานจากเชือกพลาสติก

ชื่อ - สกุล นางลำเนา พุ่มพวง

วัน เดือน ปีเกิด 15 พฤศจิกายน พ.ศ.2508 อายุ 59 ปี

วุฒิการศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ 6

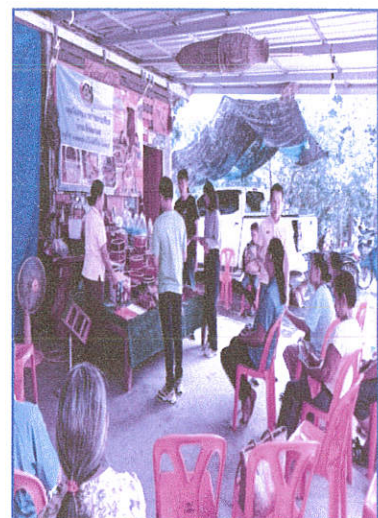
ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 129/3 หมู่ 12 ตำบลดงมะรุ้ม อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี
เบอร์โทรศัพท์

ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

*ด้านหัตถกรรม (การทำกระเป๋าสานจากเชือกพลาสติก)

การจักสานเป็นอาชีพที่ชาวบ้านพรานหารายได้ช่วยจุนเจือครอบครัวในยามที่เศรษฐกิจจากการทำนา คนในชุมชนรู้จักและมีภูมิปัญญาด้านการจักสานเป็นพื้นฐานอยู่แล้ว ซึ่งสืบทอดมาจากบรรพบุรุษ รู้จักการนำหวาย ไม้ไผ่ ก้านลานมาทำตะกร้า กระบุง ชะลอม ผลิตภัณฑ์ในครัวเรือน สมัยก่อนชาวบ้านจะทำไว้ใช้เอง การจักสานสืบทอดมาจากบรรพบุรุษในถิ่นฐานเดิม มีผู้ทรงภูมิปัญญาถ่ายทอดองค์ความรู้แบบดั้งเดิม ซึ่งยังไม่มีการพัฒนารูปแบบแต่อย่างใดจักสานเป็นผลิตภัณฑ์ หัตถกรรม ที่บ่งบอกถึงความรุ่งเรือง ประเพณี วัฒนธรรมของพื้นบ้าน มีการสืบทอดเทคนิควิธีการมาหลายช่วงอายุคน ซึ่งมีพื้นฐานการพัฒนา ลวดลายในแบบต่างๆ อย่างต่อเนื่อง โดยมีพื้นฐานในการออกแบบจากสภาพการดำรงชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ ศาสนา และธรรมชาติที่แตกต่างกันในแต่ละยุคสมัยเดิมสมัยก่อนในชุมชนมีการปลูก ไม้ไผ่ หวาย ลาน มีกรรมวิธีการจักสานแบบโบราณใช้วัตถุดิบในพื้นที่นำมาจักสานเครื่องใช้ในครัวเรือน เมื่อก่อนนี้กลุ่มจักสานมีมาก ผลผลิตล้นตลาดราคาผลิตภัณฑ์ถูก แต่วัตถุดิบแพง กลุ่มบ้านพรานจึงมีความคิดที่จะเปลี่ยนจากหวาย ไม้ไผ่เป็นจักสานพลาสติก ต่อมาเมื่อทางส่วนราชการมาส่งเสริมให้การ สนับสนุน ให้มีการจักสานเชิงพาณิชย์ โดยมีชาวบ้านมาเป็นสมาชิกกลุ่ม ทำให้มีอาชีพเสริม มีศูนย์การ เรียนรู้ชุมชน มีสถานที่ฝึกอบรม ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ เกิดจากความต้องการของลูกค้าเป็นหลัก เน้น ความสวยงาม ประณีตและเรียบร้อยจากการที่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานราชการต่างๆ ทำให้กลุ่มมี ความเจริญก้าวหน้ามากขึ้น ส่งผลให้ชาวบ้านได้มีรายได้ให้กับครอบครัวอีกทางหนึ่ง ประจวบกับประธาน กลุ่มนางกัลยา อินทร์โต เป็นผู้ประสานงานด้านการตลาด ทำให้กลุ่มทำการผลิตและจำหน่ายได้มากขึ้น จักสานพลาสติก เป็นศิลปะการจักสานที่มีลวดลายสวยงาม การออกแบบ สีสนของเส้นพลาสติก ลวดลาย ต่าง ๆ ตามความต้องการของลูกค้า มีความละเอียดประณีต เรียบร้อย ได้มาตรฐาน คงทน สมประโยชน์

ราคาไม่แพง มีการพัฒนารูปแบบทันสมัยอย่างต่อเนื่องและเป็นสากล แต่กระบวนการผลิตยังใช้แบบดั้งเดิม ทำให้มองเห็นคุณค่าและแสดงถึงเอกลักษณ์ความเป็นไทย ซึ่งเป็นความภาคภูมิใจของคนบ้านพราน เป็นผลงานจากการสร้างสรรค์ชิ้นงานที่ประสานภูมิปัญญาของคนรุ่นเก่ากับคนรุ่นใหม่ ให้เข้ากันได้อย่างลงตัวและเหมาะสมการส่งเสริมและการอนุรักษ์การจักสาน โดยให้มีการผลิตอย่างต่อเนื่อง มีการพัฒนารูปแบบตลอดเวลา จึงมีการถ่ายทอดให้กับผู้ที่ต้องการศึกษา เพื่อเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพให้กับแม่บ้าน นักเรียน นักศึกษา ผู้ที่สนใจทั่วไป เพื่อเป็นการสืบสานภูมิปัญญาของคนรุ่นเก่าสู่คนรุ่นใหม่ได้อย่างมีคุณภาพและเป็นการอนุรักษ์ และป้องกันภูมิปัญญามีให้สูญหาย ปัจจุบันการจักสานพลาสติกของตำบลดงมะรุ้ม เปรียบเสมือนเป็นวิถีชีวิตของคนในชุมชนเนื่องจากเป็นอาชีพเสริมที่ทำให้เกิดรายได้ดีทำให้คนในชุมชนมีรายได้ที่มั่นคง

ด้านที่ 3

อุตสาหกรรม

ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านที่ 3 อุตสาหกรรม

การทำเครื่องเรือนจากไม้แปรรูป

ชื่อ - สกุล นายอภิรุณ หอมทรัพย์

วัน เดือน ปีเกิด 27 กันยายน พ.ศ.2527 อายุ 40 ปี

วุฒิการศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ 3

ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 58 หมู่ 10 ตำบลดงมะรุม อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี
เบอร์โทรศัพท์

ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

*ด้านอุตสาหกรรม (การทำเครื่องเรือนจากไม้แปรรูป)

ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านอุตสาหกรรม คือภูมิปัญญาท้องถิ่นในงานที่ใช้ทุน แรงงาน และเครื่องจักร เป็นองค์ประกอบหลักในการผลิต โดยมีเป้าหมายการผลิตสิ่งของเป็นจำนวนมากเพื่อการค้า และรวมถึงงานด้านการบริการ เช่น การทำเครื่องเรือนจากไม้แปรรูป (โต๊ะ/เตียง/ตู้) การแปรรูปสิ่งต่างๆจากไม้

โดยเริ่มเป็นลูกจ้างร้านทำเฟอร์นิเจอร์ไม้ แล้วออกมาทำที่บ้าน โดยถ้าลูกค้ามีไม้ของตนเองให้นำมาทำเป็นเครื่องเรือนตามที่ลูกค้าสั่ง

ด้านที่ 4

การแพทย์ไทย

ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านที่ 4 การแพทย์ไทย
การใช้สมุนไพรในการรักษาการซ้ำใน โดยการย่าง

ชื่อ - สกุล นางคำเพียร ด้วงพันธ์
วัน เดือน ปีเกิด 2 สิงหาคม พ.ศ.2514 อายุ 53 ปี
วุฒิการศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ 6
ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 83 หมู่ 8 ตำบลดงมะรุม อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี
เบอร์โทรศัพท์ 0840915749

ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

*ด้านแพทย์ไทย (การใช้สมุนไพรในการรักษาการซ้ำใน โดยการย่าง)

การย่างยาเป็นวิธีการรักษาสุขภาพวิธีหนึ่ง ใช้รักษาผู้ป่วยที่ได้รับ บาดเจ็บจากอุบัติเหตุ ที่มีอาการเคล็ดขัดยอก ฟกช้ำดำเขียว และมีจุดเด่นในการแก้อาการเจ็บป่วยด้าน ระบบเลือดลม กล้ามเนื้อและเส้นเอ็น โดยช่วยให้เลือดลมในร่างกายไหลเวียนดี และป้องกันเลือดตกใน หรือเลือดคั่งค้าง การย่างยา เป็นการใช้น้ำและความร้อนพาดัวยาและน้ำมันหอมระเหยจากสมุนไพรไปสัมผัส ผิวหนัง แทรกซึมผ่านเยื่อบุ เข้าสู่ร่างกายของคนที่ไข้ และผ่านเข้าทางลมหายใจที่สุดเข้าไปด้วย ทำให้ตัว ยาสามารถออกฤทธิ์ได้ทั่วร่างกายในเวลาอันรวดเร็ว ช่วยให้กล้ามเนื้อผ่อนคลาย เป็นการเยียวยาบำบัด อีกวิธีหนึ่งที่ใช้ได้ผลดีกับคนที่มีอาการเกี่ยวกับจิตประสาทและระบบทางเดินหายใจด้วย สมุนไพรที่นำมาใช้ในการย่างยาประกอบด้วยสมุนไพรหลักได้แก่ ใบหนาดเลือด เถาเอ็นอ่อน ใบ เปล้าใหญ่ ใบเม่า หลวง หวานชั้กมดลูก ขมิ้นชัน ตะไคร้ โพล มะกรูด ใบมะขาม ใบส้มป่อย ใบมะเฟือง และการบูร

ด้านที่ 5

การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(ยังไม่มีบันทึกภูมิปัญญาท้องถิ่น)

ด้านที่ 6
ศิลปกรรม

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้าน ศิลปกรรม

การละเล่นลำตัด

ชื่อ - สกุล นางคำเพียร ด้วงพันธ์ุ

วัน เดือน ปีเกิด 2 สิงหาคม พ.ศ.2514 อายุ 53 ปี

วุฒิการศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ 6

ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 83 หมู่ 8 ตำบลลงมะรุ้ม อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี

เบอร์โทรศัพท์ 0840915749

ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

*ด้านภาษาและวรรณกรรม (การละเล่นลำตัด)

ด้านศิลปกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะสาขาต่าง ๆ เช่น จิตรกรรม , ประติมากรรม , นาฏศิลป์,ดนตรี ,ทัศนศิลป์ ,คีตศิลป์ ,การละเล่นพื้นบ้านและการนันทนาการ เช่น การขับร้อง เพลงอีแซว ,ลำตัด ,ลิเก ,หมอลำ ,โนรา เป็นต้น ลำตัด เป็นการแสดงที่มาจากการแสดงลิเกบนดินของมลายู ลำตัดจะมีลักษณะตัด และเนียนกันด้วยเพลง (ลำ) การว่าลำตัดจึงเป็นการว่าเพลงรับฝีปากของฝ่ายชาย และฝ่ายหญิงโดยตรง มีทั้งบทเกี่ยวพาราสี ต่อว่า เสียดสี แทรกลูกขัด ลูกหยอด ให้ความบันเทิงกัน ส่วนวงกลอนมีน้อยออกเป็นสองแง่

ลำตัดของบ้านวังไผ่ เกิดจากการรวมตัวของโรงเรียน อสม. ทำกิจกรรมโดยการคิดกิจกรรมเกิดขึ้นเมื่อปี พ.ศ.....จากนั้นก็มีการละเล่นเวลาว่างหรือกิจกรรมของชุมชนตลอดมา

ด้านที่ 7

ภาษาและวรรณกรรม

ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านภาษาและวรรณกรรม

ภาษาลาวแง้ว

ชื่อ - สกุล นายสนิท สุขเจริญ

วัน เดือน ปีเกิด 1 มกราคม พ.ศ.2495 อายุ 72 ปี

วุฒิการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 6

ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 48 หมู่ 8 ตำบลดงมะรุ้ม อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี

เบอร์โทรศัพท์ 0861257155

ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

*ด้านภาษาและวรรณกรรม (ภาษาลาวแง้ว)

“ลาวแง้ว” คือกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งที่พูดภาษาลาว (ตระกูลภาษา Tai-kadai) มีถิ่นฐานเดิมอยู่ที่เวียงจันทน์ และหลวงพระบาง เป็นกลุ่มชนที่อาศัยอยู่ตามชนบทหรือชานเมือง ซึ่งถ้าอยู่ในเมืองจะเรียก “ลาวเวียง” ถูกกวาดต้อนเข้ามาอยู่ในเมืองไทยช่วงสงครามระหว่างสยามกับลาว ต้นรัตนโกสินทร์ โดยเฉพาะในช่วง พ.ศ. 2369-2371 (สมัยเจ้าอนุวงศ์)

ด้านที่ 8

อื่นๆ

ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านที่ 8

หมอทำขวัญ

ชื่อ - สกุล นายสนิท สุขเจริญ

วัน เดือน ปีเกิด 1 มกราคม พ.ศ.2495 อายุ 72 ปี

วุฒิการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 6

ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 48 หมู่ 8 ตำบลดงมะรุ้ม อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี

เบอร์โทรศัพท์ 0861257155

ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

*ด้านอื่นๆ ความเชื่อ ศาสนา ประเพณี พิธีกรรม (หมอทำขวัญ)

พิธีบายศรีสู่ขวัญตามวัฒนธรรมอีสานหรือภาษาท้องถิ่นดั้งเดิมอีสานเรียกว่า บายศรีสู่ขวัญ เป็นประเพณีดั้งเดิมที่เชื่อว่าจะเป็นสิริมงคลเกิดความสุขกับผู้รับขวัญหรือเจ้าของขวัญ เดิมทีเข้าใจว่าจะทำกันในหมู่ชนชั้นเจ้านายผู้ใหญ่เพื่อให้เกิดสิริมงคล เป็นประเพณีของพราหมณ์ เนื่องจากบรรพบุรุษของชาวอีสานได้ผ่านการนับถือทั้งธรรมชาติศาสนาพราหมณ์ และศาสนาพุทธมา จึงมีการเลือกสรรเอาส่วนที่ดีมาปรับใช้และได้ยึดถือปฏิบัติเป็นประเพณีสำคัญอย่างหนึ่งของชาวอีสานสืบมาตราบเท่าปัจจุบัน

การบายศรีสู่ขวัญนอกจากภาคอีสานแล้วยังมีการปฏิบัติในภาคอื่นๆ ของไทยด้วย นิยมทำกันในแทบทุกโอกาส ทั้งในคราวประสพโชคและประสพเคราะห์ คราวที่ต้องพลัดพรากจากไกล คราวกลับมาสู่ถิ่นฐานบ้านเกิด คราวที่เจ้านายหรือพระสงฆ์ผู้ใหญ่มาเยือน คราวที่มีการเปลี่ยนแปลงสำคัญในชีวิต เช่น การบวช การแต่งงาน การเข้ารับราชการทหาร การได้งานใหม่ การได้เลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่งที่สูงขึ้น ตลอดทั้งคราวเจ็บไข้ได้ป่วย เป็นต้น

“ขวัญ” เป็นสิ่งที่ไม่มีตัวตนแต่เชื่อว่ามีอยู่ประจำตัวของคนและสัตว์มาแต่กำเนิด ถ้าขวัญของผู้ใดอยู่กับเนื้อกับตัว ผู้นั้นจะมีแต่ความสุขกายสบายใจแต่ถ้าขวัญของผู้ใดหลบลี้หนีหาย ผู้นั้นจะมีลักษณะอาการตรงกันข้ามขวัญจึงมีหน้าที่รักษาประคับประคองชีวิตและติดตามเจ้าตัวไปทุกหนทุกแห่ง การทำพิธีสู่ขวัญจึงเป็นการเชิญขวัญให้อยู่กับเนื้อกับตัว ซึ่งนอกจากจะทำให้อยู่ดีมีสุขแล้วยังจะส่งเสริมให้มีกำลังใจที่เข้มแข็งมีสติไม่ประมาท ชาวอีสานนิยมเรียกสิ่งที่เป็นที่รักและเสริมสิริมงคลแก่ตนว่าขวัญ เช่น ลูกแก้วเมีย

ขวัญ ช่างขวัญ ม้าขวัญ เพื่อนขวัญ ของขวัญ เป็นต้น และเรียกผู้ที่รู้วิธีทำขวัญว่า หมอขวัญหรือหมอพรหมณ์ เรียกวิธีเรียกขวัญให้มาอยู่กับตัวว่าสู่ขวัญ เรียกการสวดหรือสูตรในพิธีกรรมสู่ขวัญของพรหมณ์ว่า สูตรขวัญ เรียกเครื่องใช้ในพิธีสู่ขวัญว่า บายศรี ซึ่งทำด้วยใบตองกล้วยเย็บเป็นกรวยเรียงกันประดับด้วยดอกไม้สด เช่น ดอกดาวเรือง ดอกมะลิ ดอกบานไม่รู้โรย ดอกจำปาขาว (ดอกกลิ่นทม) จัดเป็นระเบียบอยู่บนพานหรือโตก ปกตินิยมจัดด้วยพานทองเหลือง หมอพรหมณ์บางท่านให้แยกพาขวัญสำหรับใส่เครื่องใช้ประจำตัวของผู้เข้าพิธีสู่ขวัญ อันได้แก่ กระจกส่องหน้า หวีเส้นผมตัดจากศีรษะเล็กน้อย เล็บ ผ้าขาวและเครื่องประดับอื่น ๆ ต่างหาก ส่วนพานบายศรีจะใส่รูปเทียน ขนมไทย ผลไม้นิยมเป็นกล้วยน้ำว้าและเส้นด้ายไว้สำหรับผูกข้อมือ (ผูกแขน) โดยมีการวางไว้อย่างเป็นระเบียบตามช่องดอกไม้ แต่โดยทั่วไปจะใช้เพียงพานเดียวรวมเรียกว่าพาขวัญ หรือพานบายศรี

เมื่อเตรียมทุกอย่างเรียบร้อยแล้วการสูตรหรือสวดเชิญขวัญจะเริ่มขึ้นทุกคนจะนั่งพับเพียบล้อมวงหันหน้าเข้าสู่พาขวัญผู้ที่เป็นเจ้าของขวัญจะเอามือขวาจับพาขวัญพ่อแม่ญาติผู้ใหญ่ที่เคารพนับถือจะนั่งอยู่ทางด้านเหนือผู้รับขวัญมิตรสหายหรือแขกในงานจะนั่งด้านใต้ และร่วมกันยกพาขวัญขึ้นตอนเริ่มพิธี หมอทำขวัญจะตั้งจิตอธิษฐานให้เจ้าของขวัญมีความสุขความเจริญแล้วสวดเป็นภาษาบาลี ซึ่งมีความหมายว่าขออันเชิญเทวดาผู้เป็นใหญ่มีท้าวสักกะ พระอินทร์ พระพรหม และเทพอารักษ์ทั้งหลายที่อยู่ ณ อาณาบริเวณนี้มาชุมนุมอวยพรให้เจ้าของขวัญมีความสุขสวัสดิ์ คำสวดหรือสูตรขวัญจะเปลี่ยนไปตามวัตถุประสงค์ของการสู่ขวัญแต่ละครั้งว่าสู่ขวัญเนื่องในโอกาสอะไร สู่ขวัญให้ใคร ในขณะที่เดียวกันผู้รับขวัญและบุคคลอื่น ๆ นั่งสงบเงียบ มีการเปล่งเสียงรับขวัญเป็นช่วง ๆ ตอนที่หมอขวัญสวดว่า “มาเด้อขวัญเอ๋ย” เมื่อสวดจบจะมีการเจิมด้วยน้ำสุรา ภาษาท้องถิ่นเรียกว่าฟายเหล้า ที่มีมือผู้รับขวัญ เมื่อฟายเหล้าเสร็จ หมอพรหมก็จะผูกข้อมือให้คนรับขวัญเป็นคนแรก ต่อไปจะเป็นพ่อแม่ญาติผู้ใหญ่และแขกที่มาร่วมงานตามลำดับ ขณะผูกข้อมือ ผู้รับขวัญต้องหงายมือที่ผูกขึ้นมืออีกข้างหนึ่งยกขึ้นท่าพนมมือเสมอก่อน เพื่อเป็นการเคารพขวัญและรับคำอวยพร การผูกข้อมือต้องหยิบไข่ไก่ หรือขนมข้าวสุกจากพาขวัญมาวางบนมือเจ้าของขวัญด้วย เมื่อผูกข้อมือเสร็จทุกคนแล้วจึงมีการเลี้ยงข้าวปลาอาหารกันตามที่จัดไว้จนอิ่มหน้าสำราญก็เป็นอันเสร็จพิธี

การสู่ขวัญเป็นเรื่องเกี่ยวกับขวัญและกำลังใจซึ่งบรรพบุรุษของชาวอีสานได้เห็นความสำคัญของจิตใจมาก การดำเนินชีวิตแทบทุกอย่างต้องอาศัยพลังทางจิต เพื่อจะได้ช่วยให้มีจิตใจที่เข้มแข็ง มีสติสัมปชัญญะที่มั่นคง ซึ่งจะก่อให้เกิดปัญญาและความมุ่งมั่นทุ่มเทไปสู่เป้าหมายสามารถเอาชนะฟันฝ่าอุปสรรคที่อาจจะเกิดขึ้น จึงเป็นมรดกทางภูมิปัญญาที่ควรถือปฏิบัติสืบทอดกันต่อไป

นายสนิท สุขเจริญ

ภูมิปัญญาท้องถิ่น/ปราชญ์ชาวบ้าน
ตำบลดงมะรุม อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี

ชื่อ - สกุล นางลำตวน พุทธทง

วัน เดือน ปีเกิด 5 มิถุนายน พ.ศ.2507 อายุ 60 ปี

วุฒิการศึกษา ประถมศึกษาปีที่ 4

ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 103/2 หมู่ 7 ตำบลดงมะรุม อำเภอโคกสำโรง
เบอร์โทรศัพท์

ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

*ด้านอื่นๆ ความเชื่อ ศาสนา ประเพณี พิธีกรรม (กาดฟาดข้าวให้เด็ก)

พิธีทำขวัญให้กับลูกแรกเกิดที่ได้ถือปฏิบัตกันมานั้น กล่าวคือ เมื่อลูกเกิดมาปลอดภัยย่อมเป็นที่ ยินดีและได้รับความรักจากพ่อแม่อย่างยิ่ง ลูกจึงเป็นแก้วตาดวงใจอีกหนึ่งดวงที่เกิดมาท่ามกลางญาติ พี่น้องทั้งหลาย อีกทั้งทารกแรกเกิดนั้นยังไม่รับรู้ว่าจะไร้อะไร ฉะนั้นเมื่อเกิดมาแล้วจะต้องมีการทำพิธี มงคลทำขวัญทารกเพื่อให้อยู่กับเนื้อกับตัวและเป็นสิริมงคลแก่ทารกพิธีทำขวัญทารกแรกเกิด

ตามความเชื่อโบราณที่ทำกันมาให้นำทารกมาอาบน้ำชำระร่างกาย อย่างที่เตรียมสำหรับอาบนั้น ให้ใส่เงินทองแก้วแหวนไว้ก้นอ่าง โดยถือเคล็ดว่า เมื่อเด็กเติบโตขึ้นจะได้เป็นคนมั่งมีศรีสุข เมื่อเสร็จแล้ว จึงปูเบาะลงกระดัง แล้วนำทารกมาวางลงบนเบาะ ถ้าเป็นเด็กชาย ให้มีสมุดดินสอใส่ไว้ในกระดัง ถือว่าเมื่อ เจริญวัยขึ้นจะได้เป็นผู้รอบรู้วิชาการ ได้เป็นนักปราชญ์ราชครู ถ้าเป็นเด็กหญิงต้องมีด้ายเข็มใส่ เพื่อให้ เด็กนั้นมีวิชาการทางเย็บปักถักร้อยเป็นแม่เรือนที่ดีต่อไป

แพทย์ผู้ทำคลอด (หรือหมอด่าแย) จะยกกระดังที่รองทารกขึ้นร่อนพลงแล้วพูดว่า "สามวันเป็น ลูกผี สี่วันเป็นลูกคน ลูกของใครมารับเอาเนื้อ" แล้วทิ้งกระดังลงกับพื้นเบา ๆ พอให้เด็กสะดุ้งร้อง ทำดังนี้ จนครบ 3 ครั้ง จากนั้นก็ให้พ่อของทารกเอาสาดงค์มาซื้อและกล่าวว่า "ลูกของข้า ฯ เอง" แล้วรับเอากระดัง เด็กนั้นมาวางไว้ที่ข้างแม่ของเด็ก ซึ่งนอกจากพ่อแล้ว คนที่จะสามารถเป็นผู้รับเด็กได้ มักเลือกเชิญญาติ ผู้ใหญ่ที่สูงอายุ เป็นผู้มีนิสัยอัธยาศัยดี สุภาพเรียบร้อย ทั้งนี้เพื่อให้เด็กนั้นมีนิสัยและความประพฤติที่ดี

โบราณว่าเด็กที่คลอดออกมาภายในวัน 3 วันแรกนั้นยังถือเป็นลูกผี เมื่อพ้นวันที่ 4 จึงนับว่าเป็นลูกคน ดังนั้นเมื่อทารกมีอายุครบ 3 วัน พ่อแม่จึงมีพิธีทำขวัญให้เด็ก เรียกว่า “ทำขวัญวัน” เป็นพิธีเล็ก ๆ ที่จัดการกันเองในครอบครัว ไม่จำเป็นต้องนิมนต์พระมาเจริญพระพุทธรูป พิธีการทำขวัญทารก ที่ต้องทำมีดังนี้

1. จัดบายศรีปากชาม 1 สำหรับ
2. จัดเครื่องกระยาบวด 1 สำหรับ
3. จัดหาแป้ง กระจะจะ น้ำมัน และของหอมไว้พร้อม
4. จัดหาขันเล็กใส่น้ำอุ่น ขันเล็ก 1 คัน และสายสิญจน์

เมื่อญาติพี่น้องมาครบแล้วให้นั่งล้อมวงทารกไว้ มีอาวโสจุตรูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย กล่าวอัญเชิญเทวดา เพื่อขอให้คุ้มครองเด็กให้มีความสุขสวัสดิ์ เอาด้ายสายสิญจน์ลูปแขน ใช้มือปัดเคราะห์และโรคภัยออกไป จากนั้นนำด้ายสายสิญจน์อีกเส้นผูกข้อมือเด็กทั้ง 2 ข้าง ด้วยการลูปเส้นด้ายจากปลายนิ้วเข้าไปหาข้อมือของเด็ก พลังกล่าวคำอวยชัยให้พร ให้มีอายุมั่นขวัญเย็น เติบโตขึ้นทำราชการ ได้เป็นเจ้าคนนายคน เป็นเจ้าขุนมูลนาย หรือถ้าเป็นเด็กหญิงก็อวยพรให้อยู่ในแนวทางของสตรีเพศ เช่น ให้ได้เป็นคุณหญิงคุณนาย ได้เป็นที่พึงแก่บิดามารดาวงศ์ญาติสืบไป

เมื่อผูกข้อมือเสร็จแล้ว จึงเจิมหน้าผากด้วยกระจะจะหอม แล้วเอาช้อนตักน้ำในขันให้เด็กกิน 5 ช้อน ต่อจากนั้นมีการเวียนเทียน แล้วจึงให้ผู้ใหญ่ให้ศีลให้พรเป็นอันเสร็จพิธีทำขวัญ หลังจากนั้นให้นำเครื่องบายศรีและเครื่องกระยาบวดเอาไปเทเช่นผีไว้กลางแจ้ง ของอื่น ๆ ที่ใช้ในการประกอบพิธี ให้เอาห่อผ้าวางไว้ข้างเบาะของเด็กจนครบ 3 วัน แล้วจึงเอาไปลอยในแม่น้ำหรือคลองที่มีน้ำไหลอยู่เสมอ เพื่อความเป็นสิริมงคล เป็นอันเสร็จพิธีการ

จะเห็นว่าพิธีทำขวัญถือเป็นประเพณีที่ปู่ย่าตายายสมัยโบราณได้ปฏิบัติสืบต่อกันมาช้านาน เป็นความเชื่อที่นอกจากจะเป็นสิริมงคลแก่เด็กทารกแล้ว ยังเป็นพิธีหนึ่งที่ทำให้เกิดความสัมพันธ์อันดีงามระหว่างครอบครัวและเครือญาติ เพราะพิธีมงคลต่าง ๆ นั้นมีส่วนช่วยในด้านจิตใจได้เป็นอย่างดี.

ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านที่ 8 อื่น ๆ

หมอเป่างูสวัด

ชื่อ - สกุล นายจรัส คณนา

วัน เดือน ปีเกิด 10 กันยายน พ.ศ.2513 อายุ 54 ปี

วุฒิการศึกษา ประถมศึกษาปีที่ 6

ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 8/1 หมู่ 8 ตำบลลงมะรุม อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี
เบอร์โทรศัพท์

ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

*ด้านอื่น ๆ ความเชื่อ ศาสนา ประเพณี พิธีกรรม (หมอเป่างูสวัด)

โรคงูสวัดจะพบในวัยผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ ซึ่งมักจะเกิด บริเวณผิวหนังตามร่างกาย ลักษณะเป็นผื่นหรือตุ่มตามยาว ส่วนใหญ่งูสวัดจะขึ้นบริเวณแนวบันเอวหรือ แนวชายโครง หรือบางคนอาจขึ้นที่ใบหน้า แขน หรือขาแต่จะมีลักษณะการขึ้นที่คล้ายกันคือขึ้นเพียงซีกใดหนึ่ง ของร่างกายเท่านั้น โรคงูสวัดเป็นโรคที่ไม่มีอันตรายร้ายแรงและเป็นโรคที่มักจะหายได้เองเป็นส่วนใหญ่ แต่ บางคนหลังจากที่แผลหายแล้วอาจมีอาการปวดและคันบริเวณที่เป็นแผล การรักษาจะใช้วิธีการพ่นด้วยเหล้าขาว หลังจากนั้น 4 - 5 วัน แผลก็จะแห้งและหายไปเอง บางครั้งโรคนี้ก็อาจทำให้เกิดโรคแทรกซ้อนต่าง ๆ ได้ ดังนั้นจึงควรเรียนรู้วิธีการรักษาและป้องกันเพื่อให้ไกลจากโรคงูสวัด โรคงูสวัด มีสาเหตุมาจากเชื้อไวรัส Varicella zoster virus หรือ VZV เชื้อชนิดนี้จะทำให้เกิดโรค ในคน คืออีสุกอีใสและงูสวัด เมื่อเชื้อไวรัส VZV เข้าสู่ร่างกายครั้งแรกจะทำให้ผู้ที่ติดเชื้อไวรัสเป็นโรคงูสวัด แล้วเชื้อไวรัสจะไปหลบตามปมประสาทต่างๆ ของร่างกาย ทำให้เส้นประสาทอักเสบ และปล่อยเชื้อไวรัส ออกมาที่ผิวหนัง พอถึงช่วงที่ร่างกายอ่อนเพลีย มีภูมิคุ้มกันลดลง เชื้อไวรัสจะเริ่มเพิ่มจำนวน แล้วจะแสดง อาการของโรคงูสวัดขึ้น ลักษณะอาการของโรคงูสวัด สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ระยะ คือ

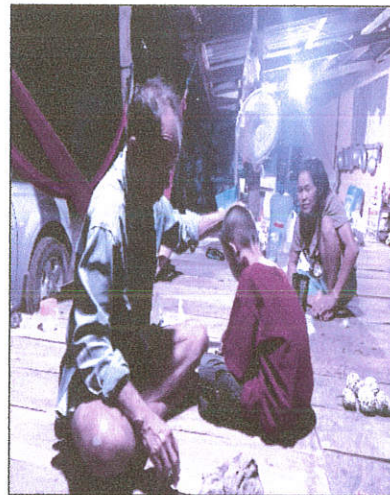
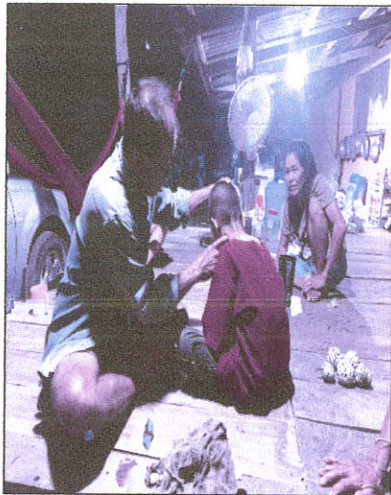
ระยะที่ 1 ผู้ป่วยมีอาการปวดและแสบร้อนที่ผิวหนังโดยที่ไม่สามารถหาสาเหตุได้ ช่วงนี้จะเป็นช่วงที่ผู้ป่วยมีภูมิคุ้มกันด้านทานของร่างกายที่ลดต่ำลง ทำให้เชื้อไวรัสเริ่มมีการเพิ่มจำนวนในร่างกายตามปมประสาทต่างๆ ทำให้เกิดอาการปวดและแสบร้อนได้

ระยะที่ 2 หลังจากนั้นประมาณ 2 - 3 วัน ผู้ป่วยจะเริ่มมีผื่นสีแดงขึ้นที่ผิวหนัง แล้วจะกลายเป็นตุ่มน้ำใสๆ ซึ่งจะเรียงกันเป็นกลุ่มและเป็นแนวยาวเรียงไปตามกลุ่มของเส้นประสาทของร่างกาย เช่น ตามแขน ขา แผ่นหลังหรือรอบๆ เอว ต่อมาตุ่มใสๆ ของโรคสุတ်นี้จะเริ่มแตกและจะตกสะเก็ด ซึ่งแผลเหล่านี้จะหายได้เอง ภายใน 2 สัปดาห์

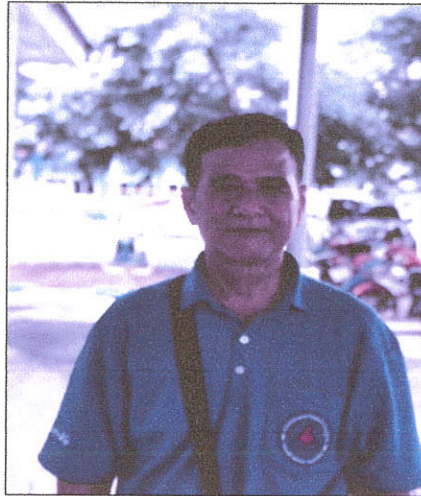
ระยะที่ 3 เมื่อแผลที่ตกสะเก็ดแห้งและหายดีแล้ว ผู้ป่วยส่วนใหญ่มักจะยังมีอาการปวดและแสบร้อน ตามรอยแนวของแผลอยู่บางคนอาจจะต้องใช้เวลานานกว่าจะหายซึ่งขึ้นอยู่กับความแข็งแรงและภูมิคุ้มกัน ของแต่ละคน การดูแลรักษาด้วยตัวเอง

1. ในระยะที่เป็นตุ่มน้ำใสให้รักษาแผลให้ดีโดยใช้ผ้าสะอาดชุบน้ำเกลืออ่อนๆ หรือกรดบอริก 3 % ปิด ประคบไว้ประมาณ 5 - 10 นาที แล้วชุบเปลี่ยนใหม่ทำเช่นนี้วันละ 3 - 4 ครั้ง

2. ในระยะที่ตุ่มน้ำแตก มีน้ำเหลืองไหล ต้องระมัดระวังการติดเชื้อจากแบคทีเรียที่อาจเข้าสู่แผลได้ ควรล้างแผลด้วยน้ำเกลือสะอาด แล้วปิดแผลด้วยผ้าก๊อชหากมีอาการปวดแผลมาก สามารถรับประทานยาแก้ปวดได้ผู้ป่วยไม่ควรใช้เล็บแกะหรือเกาตุ่มงูสุတ် เพราะอาจจะทำให้มีการติดเชื้อแบคทีเรียแทรกซ้อนได้จนกลายเป็นตุ่มหนอง จะทำให้แผลหายช้าและอาจกลายเป็นแผลเป็นได้ ซึ่งผู้ป่วยสามารถที่จะรับประทานอาหารได้ตามปกติ

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านที่ 8
ตำบลดงมะรุม อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี

ชื่อ - สกุล นายจันทร์ สุขเจริญ

วัน เดือน ปีเกิด 2 เมษายน พ.ศ.2504 อายุ 63 ปี

วุฒิการศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ 6

ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 38/1 หมู่ 8 ตำบลดงมะรุม อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี
เบอร์โทรศัพท์

ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

*ด้านอื่นๆ ความเชื่อ ศาสนา ประเพณี พิธีกรรม (น้ำร้อนลวก) (หมอเป่าสุนัขกัด)(ตาแดง)

วิธีการรักษาโดยใช้เวทมนตร์คาถาเป่า (หมอเป่า) ไปตามร่างกายผู้ป่วยที่มี อาการป่วย

- เป่าไฟไหม้ น้ำร้อนลวก เป่าเพื่อให้แผลที่ถูกน้ำร้อนลวกไม่พุพอง แผลที่ถูกน้ำร้อนลวกแห้ง

- เป่าสุนัขกัด เป่าเพื่อแผลที่โดนสุนัขกัดไม่บวม ไม่อักเสบ แล้วแผลตกสะเก็ดหายเร็ว

- เป่าตาแดง เป่าแก้อักเสบ ประมาณ 3 วัน / 7 วัน อาการตาแดงจะหายจากตาแดง

บางครั้งก็ใช้วิธีการเป่ารักษาโรค โดยการใช้สมุนไพรที่มีตามหมู่บ้านที่หาได้ง่ายเป็นส่วนประกอบ

ในการ รักษา สมุนไพรที่ใช้และพบบ่อยได้แก่ ปูนกินหมาก กระเทียม หมาก หรือใบไม้บางชนิด แล้วเป่า

ลงไป ที่ร่างกายของผู้ป่วย ซึ่งการรักษาประเภทนี้มักจะมีกันแพร่หลายตามหมู่บ้านหรือชุมชนในชนบท

และเป็น ความเชื่อส่วนบุคคล

ภูมิปัญญาท้องถิ่น/ปราชญ์ชาวบ้าน
ตำบลดงมะรุม อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี

ชื่อ - สกุล นางยุภา แบบพิมาย

วัน เดือน ปีเกิด 1 มกราคม พ.ศ. 2499 อายุ 68 ปี

วุฒิการศึกษา ประถมศึกษาปีที่ 4

ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 114 หมู่ 8 ตำบลดงมะรุม อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี
เบอร์โทรศัพท์

ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

*ด้านอื่นๆ (การทำขนมไทย)

ขนมไทย มีเอกลักษณ์ด้านวัฒนธรรมประจำชาติไทย คือ มีความละเอียดอ่อนประณีตในการเลือกสรรวัตถุดิบ วิธีการทำพิถีพิถัน รสชาติอร่อยหอมหวาน มีกลิ่นหอมในแบบธรรมชาติ สีสนสวยงาม รูปลักษณะชวนรับประทานที่ประณีตบรรจงของขนมแต่ละชนิด ซึ่งยังแตกต่างกันไปตามลักษณะของขนมชนิดนั้นๆ

